

SVJETSKA PANDEMIIJA HIV - BOLESTI

Pandemija AIDS-a započela 1981. god. u Americi i dalje predstavlja svjetski javno-zdravstveni problem. Danas je HIV-om zaraženo oko 18 milijuna odraslih osoba i 1,5 milijuna djece u gotovo svim zemljama svijeta. Dok su u Europi i Americi homoseksualnost i narkomanija glavni rizici obolijevanja i prijenosa HIV 1, heteroseksualni i vertikalni put od zaražene majke na dijete glavni su mehanizmi prijenosa HIV 2 u Africi. U drugoj dekadi, epidemija HIV-bolesti nastavlja rasti, i WHO (In point of fact No 86/95) procjenjuje stopu od 6000 novih infekcija svaki dan, tako da će do kraja stoljeća biti zaraženo HIV-om između 30 do 40 milijuna muškaraca, žena i djece od kojih više od 90% u zemljama u razvoju. S obzirom na to da je AIDS seksualno prenosiva bolest, najviše pogađa adolescente, mlade i ljude srednje dobi.

SVJETSKI DAN
AIDS-a

WORLD
AIDS DAY

proveli u inozemstvu, uglavnom u dobi 25-49 godina. Među oboljelima su osobe koje su primale uvozne derivate krvi (7%) i dijete HIV pozitivne majke, dok nema zdravstvenih djelatnika vezano uz njihovu profesionalnu eksponiranost.

Podaci registra za AIDS Hrvatske
Oboljeli od AIDS-a u Hrvatskoj

Rizične skupine	Broj	%
homo/bisex	47	47.0%
promiskuitet (heterosex)	23	23.0%
i.v. narkoman	10	10.0%
partner HIV poz. osobe	10	10.0%
hemofilicar	7	7.0%
dijete HIV poz. majke	1	1.0%
nepoznato	2	2.0%

Ukupno 100 100.0%

Prema podacima Službe za epidemiologiju Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo za 1995. god. seroprevalencija anti-HIV varira kod različitih testiranih kategorija. Rezultati testiranja na HIV antitijela pozitivni su kod 0.028% (5/174194)

Epidemiološka situacija u Hrvatskoj

Hrvatska je u usporedbi sa Zapadnom Europom zemlja relativno niskog rizika od AIDS-a. Naime, prema podacima REGISTRA ZA AIDS HRVATSKE za epidemiologiju Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, u razdoblju od 1986. god. kada je zabilježen prvi slučaj, do kraja listopada 1996. oboljelo je 100 ljudi, od kojih je 63 umrlo. Kumulativni morbiditet za Hrvatsku je 16 na 1 milijun stanovnika, dok u zemljama Zapadne Europe kumulativna stopa je od 200 do iznad 500/1 mil. stanovnika.

Godina	Oboljeli od AIDS-a		Umrli od AIDS-a	
	Broj	%	Broj	%
1986	2	2.0%	1	1.6%
1987	8	8.0%	3	4.8%
1988	9	9.0%	5	7.9%
1989	3	3.0%	7	11.1%
1990	9	9%	4	6.3%
1991	11	11.0%	7	11.1%
1992	8	8.0%	5	7.9%
1993	10	10.0%	7	11.1%
1994	17	17.0%	7	11.1%
1995	15	15.0%	8	12.7%
1996	8	8.0%	9	14.3%
Total	100	100.0%	63	100.0%

U Hrvatskoj su među oboljelima od AIDS-a (uznapredovale faze HIV-bolesti) na prvom mjestu homoseksualne/biseksualne osobe (47%), dalje heteroseksualne promiskuitetne osobe (23%), a treće mjesto dijele partneri HIV-pozitivnih osoba (10%) i intraveniski narkomani (10%). Među oboljelima je 84% muškaraca koji su duže vrijeme

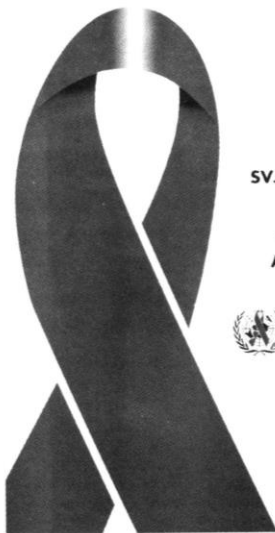
dobrovoljnih davatelja krvi, 0.54% (21/3895) bolesnika, 1.03% (9/872) heteroseksualnih osoba, 1.13% (4/353) intraveniskih narkomana, 3.17% (2/63) kontakata HIV-pozitivnih osoba i 7.6% (1/13) homo/biseksualnih osoba. Testirano je 47 hemofilicara i nitko nije anti-HIV pozitivan. Komparirajući podatke o seroprevalenciji s prijašnjim godinama, nema vidljivog trenda porasta učestalosti, i u cjelini stanje je stabilno.

Rizik zaraze HIV-om u zdravstvenih djelatnika

Iako je u općoj populaciji rizik od HIV-infekcije nizak (0.001%), zdravstveni djelatnici mogu se zaraziti HIV-om inokulacijom HIV-pozitivne krvi ili kontaminacijom kožnih lezija krvlju osoba s HIV/AIDS-om. Rizik od HIV-infekcije u zdravstvenih djelatnika je 0.4% i ovisi, osim o korištenju uobičajenih mjera zaštite (naočale, maska, pregača), o riziku infekcije nakon jedne ekspozicije, broju liječenih osoba zaraženih HIV-om, te učestalosti i kontaktu s krvlju osoba s HIV/AIDS-om (Hospital Infection Control, WB Sanders Company 1995). Broj zdravstvenih djelatnika u ukupnom broju oboljelih od AIDS-a za sada je manji od 0.01%. Prema podacima CDC-a (Centra za kontrolu bolesti) u Atlanti do konca 1995. god. zabilježeno je 49 dokumentiranih HIV infekcija i još 102 moguće HIV infekcije, koje su rezultat profesionalne ekspozicije. Dokumentirane su infekcije bile u laboratorijskih tehničara (18), medicinskih sestara (19), liječnika (6), te u ostalih zdravstvenih djelatnika (6). U većini slučajeva (42/49) radilo se o perkutanoj (ubod ili druga povreda) ekspoziciji, dok je mukokutana ekspozicija zabi-

lježena u četiri djelatnika, a kombinirana kutana i perkutana u jednog. Epidemiološka istraživanja su pokazala da je godišnji kumulativni rizik zaraze kod liječenja bolesnika nepoznatog serostatusa 57 puta veći za HBV nego za HIV. Dok bi potreban volumen u krvi za prijenos HIV-a mogao biti oko 0.1 ml, volumen krvi za prijenos HBV-a je 0.0004 ml, pa je rizik zaraze HBV-om nakon ubodnog incidenta znatno viši i iznosi 6-30%. Zbog toga svaki akcidentalni ubod na kontaminiranu iglu ili oštar predmet, kao i prskanje u oči (ali ne na neozlijeđenu kožu ili u usta) treba posebice razmotriti i procijeniti rizik od HIV-a, HBV-a i HCV-a. Igle nepoznatog izvora, osim na klinikama za liječenje HIV-bolesti i intravenskih narkomana smatraju se niskim rizikom. Kod visoko rizične ekspozicije može se preporučiti zidovudin (AZT), iako je profilaksa nesigurna. U nedostatku cjepiva, iako se još od 1983. god. radi na njegovu pronalaženju, globalna strategija prevencije HIV-bolesti uključuje prekid transmisije bolesti spolnim putem, inokulacijom putem krvi ili u trudnoći. U sklopu Nacionalnog programa suzbijanja HIV-infekcije, zdravstveno prosvjećivanje i edukacija u skupinama visoko rizičnog ponašanja sugerira zaštitu koja se temelji na promjeni ponašanja. Nošenje osobnih zaštitnih sredstava smanjuje profesionalnu ekspanziju HIV bolesti, a serološka kontrola svake doze krvi koja se provodi nakon 1985. godine uz korištenje materijala za jednokratnu uporabu značajno smanjuje broj jatrogenih infekcija.

SVJETSKI DAN
AIDS-a

WORLD
AIDS DAY

UNAIDS

UNAIDS

Valerija Stamenić

SIDA I MLADI

Po preporuci HUMS-a, ogranak Zagreb, a u dogovoru sa školskim liječnikom, već drugu godinu za redom. 1. XII. svjetski dan prevencije AIDS-a, obilježavam družeći se s učenicima osmih razreda OŠ "Braća Radić", Botinec. Naime, patronažna sam sestra u DZ Novi Zagreb i radim na tom terenu.

Najveći je dio mog svakodnevnog posla upravo preventivni rad, a što se tiče HIV infekcije i AIDS-a najvažnija je baš prevencija. Dakle, osjetila sam potrebu, izazov da se "oprobam" i na tom području. Jedino se prevencijom možemo zaštititi od te opake bolesti. Kako su mladi ljudi potencijalno najugroženiji, smatram da upravo s njima i treba mnogo raditi. Ne samo pružiti pravovaljane i točne informacije, nego ih motivirati i naučiti da ih i primijene. To je dugotrajan, kontinuiran posao koji treba nastaviti i tijekom srednje škole. Zdravstveni odgoj je mnogo više od obične informacije. Moram istaknuti da sam podršku i pomoć dobila od nastavnice biologije. Spomenke Gregorijev. Ovom prilikom joj se najtoplije zahvaljujem. Koristila sam kao nastavno sredstvo grafoskop i folije koje sam sama napravila, a dio vremena odvojila sam za pitanja i odgovore, te razgovor s učenicima. Počeli smo sa Svjetskim danom prevencije, upoznati smisao i značaj crvene vrpce kao simbola svijesti i znanja o AIDS-u. Dala sam im osnovne informacije o HIV virusu, putevima prijenosa, načinu prevencije, testiranju, moralnim i etičkim aspektima bolesti... Napominjem, posebno sam u nekoliko navrata naglasila značaj prevencije, a u sklopu toga dotakla sam se i svih ostalih spolnih bolesti koje se u jednoj normalnoj, zdravoj, trajnoj vezi dvaju partnera mogu izbjeći. Moram priznati, bila sam ugodno iznenađena zrelošću i zainteresiranošću koju su pokazali ti simpatični četrnaestogodišnjaci, posebno što se tiče psiho-socijalnog aspekta bolesti - oni bi gotovo svi bili spremni prihvatiti prijatelja ili nastavnika koji je HIV pozitivan. Bilo je to jedno lijepo, ugodno i obostrano korisno druženje, koje se završilo porukom

**AIDS SE MOŽE SPRIJEČITI
AIDS SE MOŽE IZBJEĆI**

Ljubica Mendaš, DZ Novi Zagreb